یاسا و بەزەیی

کۆرسی دەڵتا

ڕاهێناتێکی قوتابیبوون بۆ ئامادەکردنی
مەسیحییەکان بۆ کار لە خزمەتی ئەودا، بۆ
بنیادنانی جەستەی مەسیح (ئەفەسۆس ٤:١١-١٦)

٩

خەڵوەتکردن

بابەت: یاسا و بەزەیی

- هەوڵ بدە هەموو ڕۆژێک کاتێکی تایبەت تەرخان بکەیت بۆ دیدار لەگەڵ عیسای مەسیح، بە خوێندنەوە و ڕامان لە وشەکەی.
- نزا بکە، لەگەڵ عیسا قسە بکە و چەند تێبینییەکی کورت لە دەفتەرەکاتدا لەسەر ئەم بەشانەی کتێبی پیرۆز بنووسە.
- ئەوە بنووسە کە کاریگەریی لەسەرت دادەنێت، سەرنجت ڕادەکێشێت، بە جوان یان بە قورسی دەزانیت، یان بۆت ڕوون دەبێتەوە.

ڕۆژی ١ دەرچوون ٢٠:١-١٧.
یاسای ئەخلاقی لە پەیمانی کۆندا.

ڕۆژی ٢ ڕۆما ١٣:٨-١٠.
یاسای ئەخلاقی لە پەیمانی نوێدا
(بەراورد بکە بە مەرقۆس ١٢:٢٨-٣٤).

ڕۆژی ٣ ڕۆما ٥:١-١١.
بەزەیی خودا تەنها بە باوەڕ بە عیسای مەسیح بە ڕاستی ئەزموون دەکەیت.

ڕۆژی ٤ ڕۆما ٩:٦-١٨.
بەزەیی خودا دیاریيە.
ناتوانیت شایەنی بیت.

ڕۆژی ٥ کۆلۆسی ٢:١٣-١٥.
عیسای مەسیح یاسای هێنایە دی.

ڕۆژی ٦ ئەفەسۆس ٢:١١-١٨.
یاسای ڕێورەسمی هاتە دی و لە کار خرا.

ڕۆژی ٧ گەلاتیا ٣:١٩-٢٥.
مەبەستی یاسا: چاودێری دەکات تا هاتنی مەسیح.

ڕۆژی ٨ یەکەم تیمۆساوس ١:٨-١١.
مەبەستی یاسا: گوناه دەناسێنێت.

ڕۆژی ٩ عیبرانییەکان ٧:١١-٢٨.
کاهینایەتی لە یاسای ڕێورەسمیدا هاتە دی.

ڕۆژی ١٠ عیبرانییەکان ٩:٨-٢٨.
قوربانییەکانی یاسای ڕێورەسمی هاتنە دی.

- بیر لە عیبرانییەکان ١٣:٥-٦ بکەرەوە.
- بە متمانە و دڵنیاییەوە نزا بکە، چونکە خودا هەرگیز وازت لێ ناهێنێت و بەجێت ناهێڵێت! هیچ مرۆڤێک ناتوانێت بۆ هەمیشە زیانت پێ بگەیەنێت!
- هەموو ڕۆژێک بۆ کەسێک یان شتێکی دیاریکراو نزا بکە و چاوەڕێ بکە بزانە خودا چی دەکات (زەبوور ٥:٤).

خوێندن

بابەت: یاسای خودا و بەزەیی خودا

پێش کۆبوونەوەی داهاتوو، خوێندنی ٩ بە وردی بخوێنەوە. ئەگەر پرسیارت لەسەری هەیە، بیانnووسە و بە ئیمەیڵ بیاننێرە بۆ سەرکردەی گروپەکەت؛ ئینجا پێکەوە بەدوای وەڵامەکاندا دەگەڕێین.

خوێندنی کتێبی پیرۆز

بابەت: دە ڕاسپاردەکە

ئەگەر حەز دەکەیت، دەتوانیت لە ئێستاوە خۆت بۆ خوێندنی کتێبی پیرۆزی کۆبوونەوەی داهاتوو ئامادە بکەیت، بەوەی جارێک ئەو بەشەی کتێبی پیرۆز بخوێنیتەوە.
بۆ ئەمە «شێوازی ٥ هەنگاوەکە» بۆ خوێندنی کتێبی پیرۆز بەکاربهێنە.
بەشەکەی کتێبی پیرۆز ئەمەیە: **دەرچوون ٢٠:١-١٧**.

لەبەرکردن

هاندەر.
عیسا بەشەکانی کتێبی پیرۆزی لەبەر بوو (لۆقا ٤:٤-١٣). ئەی تۆ؟
ئەم بەندەی خوارەوە لەبەر بکە، یان هەمان بەند لەو وەرگێڕانەوە لەبەر بکە کە پێت باشترە.

یاسا
ڕۆما ٨:١٣

قەرزاری هیچ کەسێک مەبن،
تەنها خۆشەویستیی یەکتر نەبێت،
چونکە ئەوەی ئەوی تری خۆش بوێت،
هەموو یاساکەی جێبەجێ کردووە.
ڕۆما ٨:١٣

٩. یاسای خودا و بەزەیی خودا

خودا مرۆڤی لەسەر وێنەی خۆی دروست کرد. یاسا ئەخلاقییەکانی لە دڵی هەموو مرۆڤێکدا نووسی و ویژدانێکی بە هەموو مرۆڤێک بەخشی بۆ ئەوەی ئەم یاسا ئەخلاقییانەی بیر بخاتەوە (ڕۆما ٢:١٤-١٥). بەڵام بەهۆی دەرئەنجامەکانی گوناهەوە، یاسا ئەخلاقییەکانی خودا تا ڕادەیەک لە دڵ و ویژدانی مرۆڤ کاڵ بوونەوە. لەبەر ئەوە پەیمانی خودا لەگەڵ ئیبراهیم (ساڵی ٢٠٩٢ پ.ز.)، ٦٤٥ ساڵ دواتر (ساڵی ١٤٤٧ پ.ز.)، شتێکی خرایە سەر. ئەو کاتە خودا پەیمانەکەی بۆ موسا پشتڕاست کردەوە و یاسای خستە سەر پەیمانەکە.

یاسای خودا

ئ. خستنە سەری یاسا بۆ سەر پەیمانەکە

١. خستنە سەری یاسا (گەڵاتیا ٣:١٧)

پۆڵس شوێن ئەو ژمارەنە جیاوازە دەکەوێت کە لە وەرگێڕانە یۆنانییەکەی پەیمانی کۆندا هەیە، نەک دەقە ڕەسەنە عیبرییەکەی دەرچوون ١٢:٤٠-٤١. کاتێک گەلی خودا گەورە بووبوو و چەندین جار سەرپێچیی خودای کردبوو، خودا *یاسا ئەخلاقییە* نووسراوەکانی لە شێوەی «دە ڕاسپاردەکە»دا بە ئیسرائیل دا. ئەم یاسایانە بەهۆی گوناهەوە لە دڵ و ویژدانی مرۆڤەکاندا کاڵ ببوونەوە. جگە لە یاسا ئەخلاقییەکان، خودا *یاسای ڕێوڕەسمی (نەریتی)* و *یاسای مەدەنی (کۆمەڵایەتی)*شی خستە سەر پەیمانەکەی. ئەمانە بەهۆی گوناهەوە پێویست بوون. هەر یەک لەم سێ یاسایە مەبەستی تایبەتی خۆی هەبوو.

٢. مەبەستی یاسا

یاسا خرایە سەر پەیمانەکە بۆ ئەوەی مرۆڤەکان ئاگادار بکاتەوە لە گوناە (ئەوەی لە چاوی خودادا «باش» و «خراپ»ە) (گەڵاتیا ٣:١٩) و بۆ ئەوەی گوناە کۆنترۆڵ بکات (یەکەم تیمۆساوس ١:٨-١١). یاسا هەروەها بۆ ئەوە بوو کە گەلی خودا فێر بکات چۆن وەک گەلی ئەو لەنێو ناجوولەکەکاندا بژین، واتە چۆن خودا دڵخۆش بکەن، شکۆداری بکەن و لەنێو ئەو سنوورانەدا بژین کە ئەو دیاری کردوون (دەرچوون ٢٠:١-٢). هەروەها یاسای خستە سەر بۆ ئەوەی گەلەکەی بۆ هاتنی مەسیح (گەڵاتیا ٣:٢٣-٢٥) و بۆ بەزەیی (یۆحەنا ١:١٧) ئامادە بکات. یاسا وەک چاودێرێک بەسەر مرۆڤەکانەوە کاری دەکرد، تا ئەو کاتەی مرۆڤەکان عیسای مەسیح وەک کەفارەتی گوناهەکانیان وەربگرن.
بەڵام یاسا نەیدەتوانی ببێتە ئامرازێک کە مرۆڤەکان لە ڕێگەیەوە بێتاوان بکرێن یان ڕزگاریان بێت.

ب. یاسای ئەخلاقی

١. یاسای ئەخلاقی لە پەیمانی کۆندا

مەبەستی یاسای ئەخلاقی ئەوە بوو کە خەڵکی خودا فێر بکات چۆن وەک گەلی خودا لەگەڵ خودا و لەگەڵ یەکتردا بژین، بۆ ئەوەی خودا دڵخۆش بکەن و شکۆداری بکەن. یاسا ئەخلاقییەکانی پەیمانی کۆن لە «دە ڕاسپاردەکە»دا کورت کراونەتەوە (دواوتار ٥:٦-٢١). یەکەم چوار یاسای «دە ڕاسپاردەکە» گەلی خودا فێر دەکەن چۆن خودایان خۆش بوێت و دواییەن شەش یاساکە گەلی خودا فێر دەکەن چۆن دراوسێکەیان خۆش بوێت.

٢. یاسای ئەخلاقی لە پەیمانی نوێدا هاتە دی؛ هەڵنەوەشێنرایەوە، بەڵکو دووبارە پشتڕاست کرایەوە!

لە پەیمانی نوێدا یاسای ئەخلاقی لەلایەن عیسای مەسیح و نێردراوانەوە پشتڕاست کرایەوە. عیسا «دە ڕاسپاردەکە»ی لە مەرقۆس ١٢:٣٠-٣١دا کورت کردەوە: «یەزدانی پەروەردگاری خۆت بە هەموو دڵ و بە هەموو گیان و بە هەموو هزر و بە هەموو هێزتەوە خۆش بوێت.» ڕاسپاردەی دووەم ئەمەیە: «دراوسێکەت وەک خۆت خۆش بوێت.» عیسا هەروەها واتای دروستی «دە ڕاسپاردەکە»ی لە مەتا ٥:٢١-٤٨دا ڕوون کردەوە. یاسای ئەخلاقی هەرگیز هەڵنەوەشێنرایەوە و هێشتا ڕێسای ژیانە بۆ هەموو مەسیحییەکان لە هەموو گەلان (ڕۆما ١٣:٨-١٠؛ نامەی یاقوب ٢:٨-١٢). بەڵام دەبێت یاسا ئەخلاقییەکان لە ڕۆشنایی پەیمانی نوێدا ڕوون بکرێنەوە.

پ. یاسای ڕێوڕەسمی

١. یاسای ڕێوڕەسمی لە پەیمانی کۆندا

«پیرۆز» واتای «جیاکراوە (تەرخانکراو) لەوەی هەڵە و خراپە» و «تەرخانکراو بۆ ئەوەی ڕاست و باشە» دەگەیەنێت. خودا خودایەکی پیرۆزە. مرۆڤە ناپیرۆزەکان بە خۆیان ناتوانن لە خودایەکی پیرۆز نزیک ببنەوە (لێقییەکان ١٩:١-٢؛ ئیشایا ٦:١-٧). لەبەر ئەوە خودا یاسای ڕێوڕەسمیی دانا. مەبەستی یاسای ڕێوڕەسمی ئەوە بوو کە گەلی خودا لە سەردەمی پەیمانی کۆندا فێر بکات چۆن لە خودای پیرۆز نزیک ببنەوە. هەروەها دەبوو فێر ببن چۆن بیپەرستن و خزمەتی بکەن. یاسای ڕێوڕەسمی لە ماوەی پەیمانی کۆندا، لە سەردەمی موساوە، ئەمەی ڕێک دەخست.
یاسا ڕێوڕەسمییەکان ڕێساکانیان دیاری دەکرد بۆ مرۆڤە پیرۆزەکان (کاهینەکان و لێقییەکان)، شوێنە پیرۆزەکان (چادری پەرستن یان پەرستگا)، کاتە پیرۆزەکان (ڕۆژی ڕۆژوو، ڕۆژی شەممە و جەژنەکان) و کردارە پیرۆزەکان (خەتەنەکردن، قوربانییەکان، خۆشوشتنە ڕێوڕەسمییەکان، خواردنی خۆراکی پاک، پێشکەشکردنی نۆبەرە، یەکەم بەرهەمی درووێنە و دەیەک).

٢. یاسای ڕێوڕەسمی لە پەیمانی نوێدا هاتە دی، سڕایەوە و هەڵوەشێنرایەوە!

هەموو یاسا ڕێوڕەسمییەکان، بۆ نموونە بۆ کاهینەکان، پەرستگا، جەژنەکان و قوربانیی ئاژەڵ، تەنها «وێنەیەک»، «سێبەرێک» یان «پێشنیشاندانێک» بوون بۆ «ئەو ڕاستییەی کە دەهات» لەگەڵ یەکەم هاتنی عیسای مەسیح (کۆلۆسی ٢:١٦-١٧؛ عیبرانییەکان ٨:٥؛ ٩:٨-١٠؛ ١٠:١). پەیمانی نوێ فێرمان دەکات کە هەموو یاسا ڕێوڕەسمییەکان لە مەسیحدا هاتنە دی (مەتا ٥:١٧)، کاتێک لە جیاتی ئێمە لەسەر خاچ مرد. لەبەر ئەوە هەموو یاسا ڕێوڕەسمییەکان سڕانەوە و هەڵوەشێنرانەوە (کۆلۆسی ٢:١٤؛ ئەفەسۆس ٢:١٥؛ عیبرانییەکان ٧:١٢)!
عیسای مەسیح بە مردنی هەروەها ئاشتیی هێنا لەنێوان باوەڕداران لە گەلی ئیسرائیلەوە و باوەڕداران لە گەلانی ناجوولەکەوە، کە هیچ یاسایەکی ڕێوڕەسمییان نەبوو. ئەم دوو کۆمەڵە باوەڕدارەی لە یەک جەستەدا (کڵێسا) یەکخست (ئەفەسۆس ٢:١١-٢٢ بخوێنەوە). لەم جەستەیەی مەسیحدا هەموو ئەو یاسا ڕێوڕەسمییانەی پێشتر جیاوازییان لەنێوان ئیسرائیل و گەلانی ناجوولەکەدا دادەنا، لە کار خراون. لەبەر ئەوە نابێت یاسا ڕێوڕەسمییەکان دووبارە لە کڵێسادا بخرێنەوە کار!

ت. یاسای مەدەنی (کۆمەڵایەتی)

١. یاسای مەدەنی لە پەیمانی کۆندا

یاسا مەدەنییەکان ڕێساکانیان بۆ گەلی نەتەوەیی ئیسرائیل لە پەیمانی کۆندا دیاری دەکرد. ئەمانە ڕێسا بوون بۆ سیاسەت، پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان، دادوەری، یاسای سزادان و سیستەمی سەربازی. یاسای سزادانی مەدەنی یاسای دژی شکاندنی یاسا ئەخلاقییەکانیشی لەخۆ دەگرت.

نموونەی یاسا مەدەنییەکان: ڕێسای سیاسی هەبوو بۆ دانانی سەرکردەکانی ١٢ هۆزەکە (سەرژمێری ١:١٦) و بۆ دانانی پاشاکان (دواوتار ١٧:١٤-٢٠). ڕێسای کۆمەڵایەتی هەبوو بۆ مامەڵەکردن لەگەڵ کۆیلە عیبرییەکان (دەرچوون ٢١:١-١١). ڕێسا هەبوو دژی کوشتن و بکوژی، ئازاردان و ڕفاندن، شەڕەدەنووک و زیان گەیاندن (دەرچوون ٢١:١٢-٣٦)؛ دژی دزی و بۆ قەرەبووکردنەوە (دەرچوون ٢٢:١-١٥)؛ دژی پەیوەندیی سێکسی پێش هاوسەرگیری و بۆ دانی نەختی بووک؛ دژی ژنە جادووگەرەکان و بۆ پاراستنی بێگانەکان، بێوەژنان و هەتیوان و قەرزدان بە هەژاران (دەرچوون ٢٢:١٦-٣١؛ دواوتار ٢٤:١٧-١٨). یاسا هەبوو دژی هەموو جۆرەکانی ڕەفتاری سێکسیی بێڕەوشت (لێڤییەکان ١٨:١-٣٠). یاسا هەبوو دژی جادوو و ڕۆحپەرستی (دواوتار ١٨:٩-١٤؛ زەبوور ١٠٦:٣٤-٣٨). هەروەها ڕێسای سەربازی هەبوو بۆ سەربازیی ناچاری لە ئیسرائیلدا و بۆ جەنگ کردن (دواوتار ٧:١-٤). و یاسا هەبوو بۆ دادوەری (دەرچوون ٢٣:١-٩؛ لێڤییەکان ١٩:١٥؛ دواوتار ١٦:١٨-٢٠).

٢. یاسای مەدەنی لە پەیمانی نوێدا هاتە دی و ڕێساکانی ژیانی شانشینی خودا جێگەی گرتەوە، کە بەتایبەتی لە ڕێسای ژیانی ئەخلاقی پێک دێن

ئیسرائیل لە سەردەمی پەیمانی کۆندا ئەرکی تایبەتی هەبوو. ئەم گەلە، لەنێو شتی تردا، دەبوو مەسیحی بەڵێندراو بهێنێتە دنیاوە (یۆحەنا ٤:٢٢) و سەرەتای گەلی پەیمانی خودا بێت (دەرچوون ١٩:٣-٦). لەبەر ئەوە دەبوو وەک گەلێکی پیرۆز و ڕاستودروست لەنێو گەلانی ناجوولەکەدا بژین. ئیسرائیل ئەم ئەرکانەی هەبوو بۆ ئامادەکاری بۆ «کاتی گونجاو»، کە خودا کوڕەکەی خۆی تێیدا نارد (گەلاتیا ٤:٤). لە یەکەم هاتنیدا مەسیح «یاسا و پێغەمبەران»ی هێنایە دی (مەتا ٥:١٧) و شانشینی خودای دامەزراند، نەک تەنها بەسەر ئیسرائیلدا، بەڵکو بەسەر هەموو زەویدا (مەتا ١٢:٢٨-٣٠؛ مەرقۆس ١:١٥؛ مەتا ٢٨:١٨؛ ئەفەسۆس ١:٢٠-٢٣). ئەو کاتە ئەرکە تایبەتەکەی ئیسرائیل لەگەڵ یاسا ڕێوڕەسمی و مەدەنییەکاندا کۆتایی هات. گەلی خودا لە ئاستێکی بەرزتردا بەردەوام بوو و بۆ هەموو گەلان فراوان کرا. لە یەکەم هاتنی عیسای مەسیحەوە، ڕێساکانی یاسای مەدەنیی گەلی سروشتیی ئیسرائیل جێگەیان بە ڕێساکانی شانشینی خودا گرتەوە، بەو شێوەیەی عیسا لە وتاری سەر چیاکە و لە هەموو نموونەکانیدا دەربارەی شانشینی خودا فێری کردن. فێرکردنی عیسای مەسیح باوەڕداران لە هەموو گەلان فێر دەکات کە چۆن دەبێت لە شانشینی خودادا بژین. ڕێساکانی ژیانی شانشینی خودا بەتایبەتی لە ڕێسای ژیانی ئەخلاقی (یاسای ئەخلاقی) پێک دێن.

بخوێنەوە کە چۆن لە پەیمانی نوێدا ڕێسای نوێ بۆ کاروباری سیاسی دراوە (مەتا ٢٢:٢١؛ کردار ٤:١٩-٢٠؛ ٥:٢٩؛ ڕۆما ١٣:١-٧؛ یەکەم نامەی پەترۆس ٢:١٣-٢٣). ڕێسا هەیە بۆ کاروباری کۆمەڵایەتی، وەک دژی هەڵەکارییە کۆمەڵایەتییەکان (یەکەم کۆرنسۆس ٥:٩-١٣) و دژی بێڕەوشتیی سێکسی (یەکەم کۆرنسۆس ٦:١٢-٢٠). ڕێسا هەیە بۆ پەیوەندیی مەسیحییانە لەنێوان کوڕان و کچاندا (یەکەم سالۆنیکی ٤:١-٨)، بۆ هاوسەرگیریی مەسیحی (یەکەم کۆرنسۆس ٧:١-٤٠؛ ئەفەسۆس ٥:٢٢-٣٣) و بۆ خێزانی مەسیحی (ئەفەسۆس ٦:١-٤؛ کۆلۆسی ٣:١٨-٢١). ڕێسا هەیە بۆ شێوازی ژیانی مەسیحی لە جیهاندا (ئەفەسۆس ٤:١٧-٥:٢١)، بۆ پەیوەندیی کاری مەسیحییانە (ئەفەسۆس ٦:٥-٩؛ کۆلۆسی ٣:١٩-٤:١؛ یەکەم سالۆنیکی ٤:١١؛ دووەم سالۆنیکی ٣:٦-١٢) و دژی جیاکاری و چەوسانەوە (نامەی یاقوب ٢:١-١٣؛ ٥:١-١٢). ڕێسا هەیە بۆ کاروباری دادوەری (و سزادان) (مەتا ٥:٣٨-٤٢؛ ڕۆما ١٢:١٧-٢١؛ یەکەم کۆرنسۆس ٦:١-١٠؛ عیبرانییەکان ١٠:٣٤؛ یەکەم نامەی پەترۆس ٢:١٨-٢٣؛ یەکەم نامەی یۆحەنا ٥:١٧). و ڕێسا هەیە بۆ کاروباری سەربازی (مەتا ٢٦:٥٢-٥٤؛ لۆقا ٣:١٤؛ ٦:٢٧-٢٨؛ یۆحەنا ١٨:٣٦). یاسا بەسەر یاسای ئەخلاقی، ڕێوڕەسمی و مەدەنیدا دابەش کرابوو، بەڵام هەمیشە سنووردێکی ڕوون لەنێوان ئەم سێیەدا نەبوو. هەندێک جار ئەم یاسایانە لە پەیمانی کۆندا بە شێوەیەکی تێکەڵ دەربڕدراون. هەندێک یاسای ڕێوڕەسمی و یاسای مەدەنی بنەمای ئەخلاقی و ڕۆحییان تێدایە. و هەندێک یاسای ئەخلاقی لایەنی ڕێوڕەسمییان تێدایە. لەم حاڵەتەدا ئەمە ڕاستە: لایەنە ئەخلاقی و ڕۆحییەکانی یاساکان بە بەهادار دەمێننەوە، بەڵام لایەنە ڕێوڕەسمییەکان نا (بۆ نموونە ئەوەی کە ڕۆژی پشوو دەبێت بە واتای ڕاستەوخۆ لە ڕۆژی حەوتەمدا بێت).

ج. عیسا و یاسا

لە یەکەم هاتنیدا عیسای مەسیح نەهات بۆ ئەوەی «یاسا و پێغەمبەران» هەڵبوەشێنێتەوە، بەڵکو هات بۆ ئەوەی بیانهێنێتە دی (مەتا ٥:١٧؛ بەراورد بکە بە لۆقا ٢٤:٢٥-٤٤،٢٧)! ژیان، مردن، هەستانەوە، بەرزبوونەوە بۆ ئاسمان و دانیشتنی عیسا لەسەر تەخت، کلیلە بۆ تێگەیشتن و ڕاڤەکردنی دروستی پەیمانی کۆن! ناتوانرێت پەیمانی کۆن بەبێ ئاشکراکردن و بەدیهاتن لە پەیمانی نوێدا تێی بگەیت یان بە دروستی ڕاڤە بکرێت (بەراورد بکە بە دووەم کۆرنسۆس ٣:١٤-١٦؛ لۆقا ٢٤:٢٥-٤٤،٢٧)! «پەیمانی نوێ لە پەیمانی کۆندا شاراوەیە و پەیمانی کۆن لە پەیمانی نوێدا ئاشکرا کراوە» (ئۆگستین). بڕیاری کۆتایی دەربارەی ئەوەی کە چۆن دەبێت شتێک لە پەیمانی کۆندا تێی بگەیت یان ڕاڤە بکرێت، لە پەیمانی نوێدا دراوە! پەیمانە کۆنەکە بەڵێنە و پەیمانە نوێیەکە بەدیهاتنی ڕاستەقینەی ئەو بەڵێنەیە (مەتا ٥:١٧). هەموو بەڵێنەکانی کتێبی پیرۆز، لەوانەش ئەو بەڵێنانەی خودا لە پەیمانی کۆندا بە گەلەکەی (ئیسرائیل) دابوو، هاتوونەتە دی، دێنە دی یان دێنە دی *لە مەسیحدا بۆ هەموو کەلی خودا*، واتە بۆ باوەڕداران لە هەموو گەلان (دووەم کۆرنسۆس ١:٢٠؛ ئەفەسۆس ٣:٣-٦). ئاشکراکردنی خودا لە ڕێگەی عیسای مەسیحەوە لە پەیمانی نوێدا، وشەی کۆتایی خودایە بۆ هەموو مرۆڤەکان (عیبرانییەکان ١:١-٢)!

بەزەیی خودا

چ. بەزەیی خودا چییە؟

١. بەزەیی خودا دیاریيە

وشەی «بەزەیی» لە کتێبی پیرۆزدا واتای «چاکەیەکی نەشیاو» دەگەیەنێت، کە تێیدا ئەو قەرزانەی شایەنیانین دەبەخشرێن و ئەو بەرەکەتانەی شایەنیان نین دەدرێن. «میهرەبانی» خۆشەویستیی خودایە بۆ مرۆڤە بەدبەختەکان. «بەزەیی» خۆشەویستیی خودایە بۆ مرۆڤە تاوانبارەکان. بەزەیی خودا دیاریيە (ئەفەسۆس ٢:٧-٨؛ ڕۆما ٣:٢١-٢٦؛ دووەم کۆرنسۆس ٨:٩؛ ٩:١٥) و ماف نییە.

ناتوانیت به پابەندبوون به یاساکانی خوداوە شایەنی بیت (گەلاتیا ٣:١٠-١١؛ نامەی یاقوب ٢:١٠؛ ڕۆما ٤:٤-٥).

٢. بەزەیی گشتیی خودا

بەزەیی گشتیی خودا پەیوەندیی بە دروستکراوەکانی خوداوە هەیە و هەموو مرۆڤەکان دەگرێتەوە. خودا بەزەیی گشتیی خۆی بە هەموو مرۆڤەکانی سەر زەوی نیشان دەدات کاتێک خۆریان بەسەردا هەڵدەهێنێت و باران و خۆراکیان پێ دەدات (کردار ١٤:١٦-١٧). و بەهۆی بەزەیی گشتیی خوداوە، یاسا ئەخلاقییەکانی خودا هێشتا بەشێوەیەکی بەشەکی لە دڵی مرۆڤە بێباوەڕەکاندا نووسراون و یارمەتییان دەدەن هێزی گوناە لە ژیانیاندا سەرکوت بکەن (ڕۆما ٢:١٤-١٥). بەم شێوەیە کاری گوناە لە ژیانیاندا هەمیشە دیار نییە و وا دەردەکەوێت کە ژیانێکی «باش» دەژین. بەزەیی گشتیی خودا ژیان هێشتا دەکاتە شتێکی بەرگەگیراو، هەندێک جار تەنانەت خۆش.

٣. بەزەیی تایبەتیی خودا

بەزەیی تایبەتیی خودا پەیوەندیی بە بێتاوانکردنەوە هەیە و مرۆڤە باوەڕدارەکان (منداڵانی خودا) دەگرێتەوە. ئەم بەزەییە تایبەتە چی لەخۆ دەگرێت؟ بێتاوانکردن بە مرۆڤێک دەست پێ ناکات کە خودا هەڵدەبژێرێت، بەڵکو بە خودا دەست پێ دەکات کە ئەو کەسە هەڵدەبژێرێت (دووەم تیمۆساوس ١:٩) و پاشان بەرەو لای عیسای ڕادەکێشێت (یۆحەنا ٦:٤٤،٣٧). بەزەیی تایبەتیی خودا ئەوە لەخۆ دەگرێت کە خودا هەر پێش دانانی بناغەی جیهان مرۆڤەکان هەڵدەبژێرێت. ئەوە لەخۆ دەگرێت کە خودا ئەم مرۆڤانە بە عیسای مەسیح دەدات و دەیانگەیەنێتە تۆبە، باوەڕ و لەدایکبوونەوەی نوێ. بەزەیی تایبەتیی خۆیان پێ دەبەخشێت بەوەی ڕزگارییەکەی بۆ هەمیشە پێیان دەبەخشێت و دەیانکاتە میراتگری شکۆکەی (ئەفەسۆس ١:٣-٨). خودا ئەم بەزەییە لە دڵنەرمی و میهرەبانییەوە دەبەخشێت (ڕۆما ٩:١٤-١٨؛ ٤:٤-٨). کەواتە مرۆڤ ناتوانێت بەزەیی تایبەتیی خودا هەڵبژێرێت. خودا دەیبەخشێت. ئەو مرۆڤانەی پێیان وایە خودا بە هەڵبژاردنی مرۆڤەکان نادادپەروەرە، لەبیریان دەچێت کە هەموو مرۆڤەکان کەوتوونەتە ناو گوناهەوە و بەهۆی ئەوەوە بە تەواوی ونبوون (ڕۆما ٣:١٠-١٢،٢٣).

ئەم بەزەییە تایبەتەی خودا، بە دەربڕینێک، لە «پلانی ڕزگاری»ی خودادا دەردەکەوێت. بە کورتی، پلانی ڕزگاریی خودا پێک دێت لە: دانانی عیسای مەسیح وەک ڕزگارکەر و ناوبژیکەر (یەکەم نامەی پەترۆس ١:٢٠-٢١؛ ئەفەسۆس ١:٩b-١١)، هەڵبژاردن (ڕۆما ٨:٢٩-٣٠؛ ئەفەسۆس ١:٤؛ دووەم تیمۆساوس ١:٩)، دامەزراندنی پەیمان، ناردنی عیسای مەسیح بۆ سەر زەوی و ڕاگەیاندنی ئینجیل. لە هەموو ئەم شتانەدا بەزەیی تایبەتیی خودا دەردەکەوێت کاتێک بە مرۆڤێکی دەبەخشێت. مرۆڤێکی ونبوو لە ڕێگەی ڕاگەیاندنی ئینجیلەوە بەرەو لای عیسای مەسیح ڕێنمایی دەکرێت. بە کاری ڕۆحی پیرۆز لە هزر، ویژدان و دڵیدا لە نوێ لەدایک دەبێتەوە. باوەڕ دەهێنێت و تۆبە دەکات. دەگۆڕێت و ژیانێکی پیرۆز دەژی. و لە کۆتاییدا لەلایەن عیسای مەسیحەوە شکۆدار دەکرێت (دووەم سالۆنیکی ٢:١٣-١٤؛ دووەم تیمۆساوس ١:١٠؛ یەکەم نامەی پەترۆس ١:١-٢؛ بەراورد بکە بە یۆحەنا ٦:٤٤،٣٧؛ کردار ١٣:٤٨).

ح. ژیان لەژێر بەزەیی خودادا

ڕۆما ٦:١٤ بخوێنەوە. کتێبی پیرۆز بە ڕوونی فێرمان دەکات کە مەسیحییەکان «لەژێر یاسادا نین، بەڵکو لەژێر بەزەییدان» و دەتوانن بەم شێوەیە بژین!

١. یاسا و بەزەیی

هەموو مرۆڤەکان دژی یاسای خودا گوناهیان کردووە (ڕۆما ٣:٢٣) و لەبەر ئەوە بە سروشت لەژێر حوکمی خودادان (ڕۆما ٨:١-٢؛ یۆحەنا ٣:١٨،٣٦؛ گەلاتیا ٣:١٠-١١؛ نامەی یاقوب ٢:١٠). بەڵام لەبەر ئەوەی خودا خۆشەویستییە، کەفارەتی بۆ هەموو گوناهەکانی هەموو ئەو مرۆڤانە دابین کرد کە باوەڕ بە عیسای مەسیح دەهێنن (ڕۆما ٣:٢٤-٢٥؛ ٥:٨؛ ٨:١-٢؛ یۆحەنا ٣:١٦؛ یەکەم نامەی یۆحەنا ٤:٩-١٠). عیسای مەسیح لە جیاتی ئێمە یاسای خودای (داواکاریی دادپەروەریی خودا) هێنایە دی (مەتا ٥:١٧؛ ڕۆما ١٠:٤؛ دووەم کۆرنسۆس ٥:٢١؛ یەکەم نامەی پەترۆس ٣:١٨a). هەموو ئەو مرۆڤانەی باوەڕ بە عیسای مەسیح دەهێنن، چیتر لەژێر «یاسا» یان «حوکم»ی خودادا نین، بەڵکو لەژێر «بەزەیی خودا»دان! خودا هەموو باوەڕداران بە عیسای مەسیح بۆ هەمیشە بە تەواوی ڕاستودروست (لێخۆشبوو، ڕزگارکراو) ڕادەگەیەنێت، دادەنێت و مامەڵەیان لەگەڵ دەکات (عیبرانییەکان ١٠:١٧-١٨)!

٢. ژیان لەژێر بەزەیی خودادا

«ژیان لەژێر بەزەیی خودادا» واتای ئەوەیە کە چیتر «لەژێر یاسا» و حوکمەکەیدا چەماوە نیت! ئەمە ئەوەش دەگەیەنێت کە دەتوانیت هەست بە ئازادی بکەیت، تەنانەت کاتێک یاسا تاوانبارت دەکات و هەستی تاوان و خراپیت پێ دەدات! تەنانەت کاتێک دەکەویتە ناو گوناهێکی دیاریکراوەوە، پێویست ناکات بترسیت کە خۆشەویستیی خودا و خوشک و برا ڕۆحییەکانت لەدەست بدەیت (ڕۆما ٨:٣٣-٣٥)! چونکە دەرئەنجامی گوناە بۆ مەسیحییەک هەرگیز تاوانبارکردن، سزا یان ڕەتکردنەوە لەلایەن خوداوە نییە، بەڵکو زیاتر تێکچوونی پەیوەندییە باشەکەیە لەگەڵ خودا! ئەگەر هەڵبژاردنێکی هەڵەت کردبێت یان گوناهێکی دیاریکراوت کردبێت، *هەمیشە* ئەو هەڵبژاردنەت هەیە کە دیسان بگەڕێیتەوە بۆ لای خودا و «لەژێر بەزەیی خودادا» بژیت. پێویست ناکات لەژێر «هەستی تاوان»دا بژیت چونکە یاسایەکی ئەخلاقی یان ڕێسایەکی تری شانشینی خودات شکاندووە. هەمیشە ئەو هەڵبژاردنەت هەیە کە پەیوەندییەکەت لەگەڵ خودا چاک بکەیتەوە! هەمیشە ئازادیت هەیە کە هەڵبژێریت لەنێوان مردن و ژیان، لەنێوان خۆشنەویستن و خۆشویستن، لەنێوان مانەوە لە هەستی تاوان و هەستکردن بە ئازادیی تەواو، لەنێوان ترس و دڵنیایی، و لەنێوان ڕەتکردنەوە لەلایەن هەندێک کەسەوە و وەرگرتنی تەواو لەلایەن خوداوە! ئەگەر ئەزموونی ئەوە بکەیت کە «لەژێر بەزەیی»دا دەژیت، ئەوا ئاگات لە شێوازی ژیانت دەبێت. و ئەگەر شتێکی هەڵە بکەیت یان کردبێتت، یەکسەر دەگەڕێیتەوە بۆ لای خودا. دان بە گوناهەکانتدا بنێ، لێخۆشبوونەکەی وەربگرە و لە پەیوەندییەکی نزیک و گەرمدا لەگەڵ خودا بەردەوام بژی (یەکەم نامەی یۆحەنا ١:٩). بە ڕەفتارکردن بەم شێوەیە بەردەوام بەزەیی خودا ئەزموون دەکەیت و زیاتر و زیاتر پیرۆز دەکرێیت.